

Göteborgs
Stad

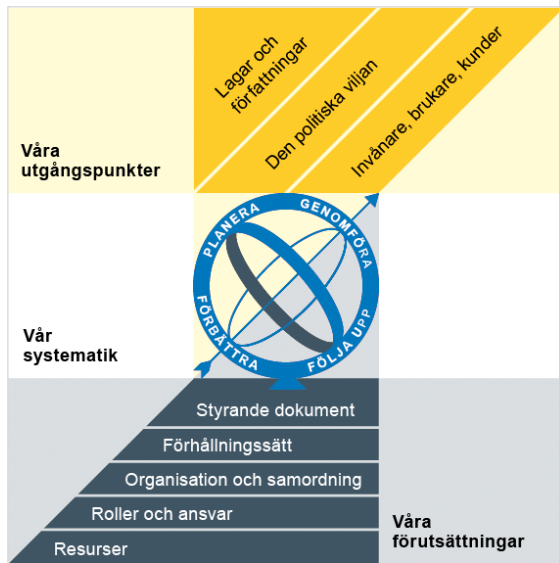
Grundskoleförvaltningens anvisning för simundervisning

En anvisning till förvaltningspersonal, skolledare, schemaläggare, simlärare och idrottslärare för en hållbar och effektiv simundervisning

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Avdelningschef Utbildning	Gäller för: Grundskoleförvaltningen	Diarienummer: N609-0452/23	Datum och paragraf för beslutet: December 2023
Dokumentsort: Anvisning	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: 2024-05-14	Dokumentansvarig: Wenche Pålsson

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna anvisning	4
Vem omfattas av anvisningen	4
Bakgrund	4
Lagbestämmelser	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Vägledning och avsteg	5
Stödjande dokument	5
Anvisning	6
Fyra viktiga utgångspunkter	6
Tidig start	6
Prioritering av elevgrupper utifrån socioekonomi	6
Värna timplanen i alla ämnen	6
Effektivitet	7
Simundervisning i årskurserna F-3	7
Egen regi	7
Simlyftet	7
Simundervisning i årskurserna 4-9	10
Egen regi	10
Simlyftet	10

Inledning

Syftet med denna anvisning

Syftet med denna anvisning är att åstadkomma en högre simkunnighet och en bättre likvärdighet mellan elever i Göteborgs Stads kommunala grundskolor i fråga om simkunnighet. Den syftar också till att tydliggöra roller och ansvar för skolor, den centrala grundskoleförvaltningen och idrotts- och föreningsförvaltningen i fråga om att planera för och genomföra simundervisning.

Göteborgs Stads elever ska ha bästa möjliga förutsättningar att klara grundskolans kunskapskrav. Detta är grundskoleförvaltningens uppdrag och huvudsakliga prioritering.

Vem omfattas av anvisningen

Denna anvisning gäller tills vidare för förvaltningspersonal, skolledare, idrottslärare, simlärare och schemaläggare och andra berörda medarbetare på skolor som planerar för och genomför simundervisning.

Den bör också informeras berörd personal inom idrotts- och föreningsförvaltningen och andra aktörer (än anställda i grundskoleförvaltningen) som har hand om hallbokning och utför simundervisning för Göteborgs Stads grundskoleelever.

Bakgrund

Grundskoleförvaltningen genomförde 2023 en genomlysning av befintlig simundervisning i syfte att identifiera förslag på förändringar som bättre kunde stödja elevers måluppfyllelse i såväl idrott och hälsa som i övriga ämnen. Genomlysningen visade att då befintlig simundervisning, genomförd av såväl föreningar via Simlyftet som simundervisning i egen regi, fördelades på ett ojämnt sätt eftersom en övergripande styrning saknats. Utbudet av simundervisning har inte lyckats kompensera för de sämre förutsättningarna hos elever i skolor präglade av socioekonomisk utsatthet, och har påverkat deras möjligheter till fullgoda kunskapsresultat i såväl idrott och hälsa som andra ämnen. Simundervisning i Göteborgs Stad påbörjas senare än genomsnittet för resten av Sverige, vilket försvårar möjligheten till simfärdigheter för många elever.

Genomlysningen resulterade i ett behov av en tydligare ordning för hur simundervisning ska prioriteras och fördelas, utifrån att såväl ekonomiska, personella som kapacitetsmässiga (simhalls-) resurser är begränsade.

Lagbestämmelser

Det centrala innehållet i gällande kursplaner för idrott och hälsa återger att undervisningen i årskurs 1-3 ska omfatta rörelser i vatten, och vattenvana. Det handlar då om att balansera, flyta och simma i mag- och ryggläge. För den anpassade grundskolan gäller detta centrala innehåll även för årskurs 4-6.

I årskurs 4-6 omfattar det centrala innehållet för grundskolan simning i mag- och ryggläge, och för årskurs 7-9 omfattar innehållet olika simsätt i mag- och ryggläge. För den anpassade grundskolan omfattar det centrala innehållet simning i årskurs 7-9.

För att uppnå betyget E är betygskriterierna identiska för grundskolans årskurs 6 och 9. Eleven ska då klara att hantera nödsituationer på land och vid vatten samt simma 200 meter i en följd varav 50 meter i ryggläge. För den anpassade grundskolan innebär betygskriteriet för E i årskurs 6 istället att eleven visar vattenvana eller simmar, samt att eleven medverkar i att förebygga risker vid olika aktiviteter och i att hantera nödsituationer på land och vid vatten. För årskurs 9 gäller att eleven ska simma 200 meter i en följd, och att eleven medverkar i att förebygga risker vid olika aktiviteter och i att hantera nödsituationer på land och vid vatten.

Koppling till andra styrande dokument

Nedan anges de främsta ytterligare styrande dokument som berör simundervisningen. Riktlinjen ska tillämpas parallellt med dessa.

Styrande dokument	Koppling till denna riktlinje
Grundskoleförvaltningens anvisning för utökad timplan	Anvisningen reglerar bland annat förutsättningarna för att en skola ska erhålla statsbidrag för att genomföra simundervisning på tid utöver den ordinarie timplanen.

Vägledning och avsteg

Avsteg från gällande riktlinje för endast göras i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument, kapitel 5.6.

Stödande dokument

Skolverkets kommentarsmaterial för ämnet idrott och hälsa förtydligar och exemplifierar hur simundervisning ska bedrivas och färdigheter bedömas.

Anvisning

I det följande beskrivs principer och moment som behöver följas av medarbetare som planerar för och genomför simundervisning för elever i grundskolan.

Fyra viktiga utgångspunkter

För att simundervisningen som helhet ska bli effektiv, hållbar, rättvis och på bästa sätt stödja elevernas måluppfyllelse, bygger denna anvisning på några viktiga utgångspunkter: tidig start, prioritering av elevgrupper utifrån socioekonomi, minimera krockar med annan lektionstid samt effektivitet. Dessa utgångspunkter har tagits fram utifrån ett huvudmannaperspektiv, det vill säga en överblick för att tillgodose de generella behoven hos eleverna i grundskolan. Utgångspunkterna ligger till grund för anvisningen och motiverar de ställningstaganden som beskrivs i de olika momenten kopplade till simundervisningen.

Tidig start

Simkunnigheten i årskurs sex är tydligt avhängig när eleven började få simundervisning. Ju tidigare eleven lär sig simma, desto större sannolikhet att eleven klarar att simma i årskurs sex.

Utgångspunkten för simundervisningen är därför att denna ska förläggas så tidigt som möjligt, helst redan i förskoleklass. En separat anvisning för statsbidrag vid utökad timplan är framtagen i syfte att underlätta bemanning och resurssättning för simundervisning i grundskolan (i första hand avsedd att tillämpas för simundervisning på lågstadiet).

Prioritering av elevgrupper utifrån socioekonomi

När tillgång till simundervisning är en bristvara behöver eleverna med störst behov prioriteras, vilket oftast är elever i socioekonomiskt utsatta miljöer utan stöd hemifrån i att lära sig simma. Denna anvisning bygger därför på principen att skolor med höga socioekonomiska index prioriteras före övriga skolor, när möjligheten och tillgången till simundervisning är begränsad.

Värna timplanen i alla ämnen

Simundervisningen ska i möjligaste mån förläggas på tid som inte krockar med annan, ordinarie undervisning. Alla elever har rätt till sin timplaneförlagda undervisningstid i alla ämnen. Elever med behov av simundervisning har inte sällan samtidigt stora behov av undervisning i övriga ämnen i grundskolan.

En separat anvisning för statsbidrag vid utökad timplan är framtagen i syfte att underlätta bemanning och resurssättning för simundervisning i grundskolan.

Effektivitet

Då det råder brist på hallar och simbanor i Göteborg, behöver simundervisningen vara resurseffektiv för att så många elever som möjligt ska kunna lära sig simma. Det innebär att varje simlektion behöver fylla grupperna och inte gå med tomma platser. Det kan exempelvis innebära att elever från olika klasser, årskurser och skolor kan behöva blandas i samma simgrupp.

En effektiv simundervisning bygger dessutom på kontinuitet, så att upprättade färdigheter upprätthålls. Många elever i socioekonomiskt belastade skolor har ingen möjlighet till simträning med sina familjer, varför skolan är den enda miljö där färdigheten kan tränas. För att inte behöva börja om på nytt behöver en regelbundenhet planeras för på skolenheten över tid, åtminstone fram till och med årskurs sex.

Att intensivträna har visat sig vara effektivt för många elever, varför möjligheten till daglig simundervisning under några veckor kan vara extra hjälpsamt, inte minst inom ramen för fritidshemmet.

Simundervisning i årskurserna F-3

Elever i förskoleklass och i lågstadiet som behöver simundervisning tar i första hand del av simundervisning i egen regi. När de egna simlärarna inte räcker till för alla elever i behov av simundervisning, kan Simlyftet utgöra ett komplement (idrott- och föreningsförvaltningens regi).

Egen regi

Grundskoleförvaltningen har egna simlärare, som är anställda på skolenheter. Simlärarna betalas från och med 2024 centralt av förvaltningen genom statsbidraget för likvärdig skola, och undervisar elever i kommunala skolor med höga socioekonomiska index i hela staden. Även banhyran betalas centralt. Notera att statsbidrag för utökad timplan för grundskolan kan utgå för detta enligt separat anvisning om simundervisningen förläggs på extra skoltid.

Idrottslärare kan också undervisa själva i simning inom ramen för sin ordinarie tjänsteutövning, och i detta fall utgår inte ersättning till skolenheter. Inte minst för att upprätthålla förvärvade färdigheter över tid behöver rutiner finnas på skolenheterna för att regelbundet simträna.

Simlyftet

Elever i skolor som inte kan prioriteras i grundskoleförvaltningens egen simundervisning har möjlighet att delta i Simlyftet i mån av plats. Idrotts- och föreningsförvaltningen har ett budgetreglerat uppdrag att genomföra simundervisning för alla elever i Göteborg, genom *Simlyftet*. Simlyftet erbjuds också elever på fristående skolor. Läs mer om Simlyftet på Göteborgs Stads webbplats.

Även om grundskoleförvaltningen inte anordnar Simlyftet, uppmanas berörd skolpersonal att iaktta de ovan beskrivna utgångspunkterna om tidig start, prioritering av elever i

skolor i socioekonomiskt utsatta områden, att minimera krockar med övrig lektionstid samt att iaktta effektivitet och kontinuitet när elever anmäls till Simlyftet.

Planering på årsbasis

Ansvaret för att fördela simundervisningen utifrån de ovan beskrivna utgångspunkterna åligger Utbildningsavdelningen och sker i följande steg på årsbasis.

Januari

Utbildningsavdelningen bokar upp halltider i aktuella simhallar utifrån uppskattat elevantal kommande läsår.

I början av vårterminen informeras alla skolledare om hur möjligheterna ser ut att ta del av simundervisning i egen regi nästkommande läsår. Skolledarna informeras samtidigt om möjligheten och villkoren för att ta del av utökad timplan/utökad undervisningstid för simundervisning i tidiga åldrar. Antalet skolenheter som kan omfattas av detta varierar över åren beroende på budget och resurstilldelning. Ett förstahandserbjudande går ut till de skolenheter med elever i årskurserna F-3 som har socioekonomiska index över 150.

Parallellt med detta, samverkar Utbildningsavdelningen med socialförvaltningarna (avdelningar Valfärd och fritid) och idrotts- och föreningsförvaltningen i att planera för att vårdnadshavare på ett fullgott sätt informeras om möjligheten till gratis simskola i sjö och hav till sommaren. Detta kan exempelvis ske genom att information tas fram som kan spridas till vårdnadshavare, samt i andra forum så som broschyr kring sommarlovsaktiviteter i stadsområdena.

Februari

I början av februari har Utbildningsavdelningen fått in information från samtliga aktuella skolenheter över vilka som är intresserade av att ta del av simundervisning i egen regi (oavsett årskurser), och vilka som är intresserade av att tillämpa utökad timplan/utökad undervisningstid (årskurs F-1) kommande läsår.

Utbildningsavdelningen prioriterar därefter de enheter som kan ta del av simundervisning och utökad timplan utifrån följande kriterier, i denna ordning:

1. Skolenheten prioriteras utifrån hur högt socioekonomiskt index den har.
2. Budgettilldelning – ju högre tilldelning, desto fler enheter kan ingå.

De prioriterade skolenheterna har därefter möjlighet att boka in sin simundervisning tillsammans med berörd simlärare, och andra skolenheter kan då inte boka in sig under denna period.

När de prioriterade skolenheterna bokat upp sig finns möjligheten för idrottslärare i alla skolor att boka in egen simundervisning på övriga tillgängliga tider.

Mars – juni

Under återstoden av vårterminen ägnar sig skolenheterna åt att planera för kommande läsårs simundervisning inom ramen för sin tjänsteplanering och schemaläggning. För de skolor som tillämpar utökad timplan finns särskilda villkor, se separat anvisning.

Augusti

I augusti startar simundervisningen för eleverna och pågår under hela läsåret, eller så länge behoven finns. Skolan ansvarar för att upplägget fungerar för eleverna och personalen. Om möjligheten finns kan intensivträning förläggas vid loven inom ramen för fritidshemmet.

Idrottslärare ansvarar för uppföljning av elevernas simfärdigheter och bedömning av behoven av vidare simträning under kommande läsår i dialog med skolledare. Idrottslärare ansvarar alltid för att bedöma en elevs simfärdigheter, detta kan inte delegeras till exempelvis en badvärd.

September – december

Utbildningsavdelningen ansvarar under höstterminen för att planera för kommande läsårs simundervisning, genom prioriteringar i förvaltningens budgetarbete och statsbidragsberedning, informationsinsatser med mera. Utbildningsavdelningen ansvarar också för uppföljning och utvärdering av satsningarna inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Ekonomisk ersättning till förskoleklass

Simundervisning kan organiseras inom ramen för läroplanens innehåll i förskoleklass. För att stärka incitamenten och möjligheten att prioritera simningen utgår statsbidrag till skolenheter som organiserar för regelbunden simundervisning i förskoleklass i skolområden med höga socioekonomiska index.

Ersättningen utgår från ett antagande om att eleverna deltar vid ett tillfälle per vecka i simundervisning, under ett helt läsår, i halvklasser, samt intensivträningar varje dag under en vecka i samband med ett skollov (se nedan). Detta ger en genomsnittlig omfattning motsvarande tre timmar per klass och vecka. Ersättningen till skolan bygger således på ett antagande om att halvklassen som tar sig till simhallen har två medföljare med sig (till exempel ordinarie lärare plus resurs), och en ytterligare personal (till exempel lärare i fritidshem) som är kvar med resten av klassen. Skolan blir ersatt för två av de tre tjänsterna, vilket kan omsättas i 17 + 10 procent av en tjänst¹.

Enligt resursplaneringsverktyget antas en lärare som arbetar på ferietjänst ha drygt 18 undervisningstimmar per vecka. Utökad timplan omfattande tre extra timmar per vecka innebär med denna utgångspunkt 17 procent av en heltidstjänst per deltagande klass.²

I motsvarande omfattning ska också stödresurs räknas med. Detta beräknas uppgå till cirka tio procent av en heltidstjänst (elevassistent, semestertjänst).

¹ Enligt resursplaneringsverktyget antas en lärare på mellanstadiet arbeta 1100 undervisningstimmar per vecka.¹ Översatt i timmar (60 minuter) innebär detta drygt 18 undervisningstimmar per vecka. Utökad timplan omfattande tre extra timmar per vecka innebär med denna utgångspunkt 17% av en heltidstjänst per deltagande klass.

² I förskoleklass undervisar såväl förskollärare som lärare F-3. Förskollärare har semestertjänst och lärare F-3 har ferietjänst. Utredningen har valt att utgå från lärare med ferietjänst.

Lärare F-3: 12 månader x 1,4 PO x (genomsnittlig lärarlön x 0,17)

+

Elevassistent: 12 månader x 1,4 PO x (genomsnittlig lön elevassistent x 0,1)

Simundervisning i årskurserna 4-9

Egen regi

Idrottslärare kan undervisa själva i simning inom ramen för sin ordinarie tjänsteutövning, och i detta fall utgår inte statsbidrag. Inte minst för att upprätthålla förvärvade färdigheter över tid behöver rutiner finnas på skolenheterna för att regelbundet simträna.

När de prioriterade skolenheterna bokar upp sig finns möjligheten för idrottslärare i alla skolor att boka in egen simundervisning på övriga tillgängliga tider.

Simlyftet

Elever som fortfarande inte kan simma i årskurs fyra eller högre årskurser har möjlighet att ta del av Simlyftet. Elever med utökad timplan i mellanstadiet omfattas av separat anvisning för utökad timplan.

Idrotts- och föreningsförvaltningen har ett budgetreglerat uppdrag att genomföra simundervisning för alla elever i Göteborg. Simlyftet erbjuds också elever på fristående skolor. Läs mer om Simlyftet på Göteborgs Stads webbplats.

Även om grundskoleförvaltningen inte anordnar Simlyftet, uppmanas berörd skolpersonal att iaktta de ovan beskrivna utgångspunkterna om tidig start, prioritering av elever i skolor i socioekonomiskt områden, att minimera krockar med övrig lektionstid samt att iaktta effektivitet och kontinuitet när elever anmäls till Simlyftet.